

УДК 342.727:070.1(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2307-1222.2026-62-1>

**ПРАВОВИЙ СТАТУС МОВИ У ВИМІРАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ: КРИТЕРІЇ
РЕАЛІЗАЦІЇ Й ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКОГО МЕДІАПРОСТОРУ**

Ольга БЛАШКІВ

*кандидат філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнського національного університету
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль
ORCID: 0000-0002-6233-9558
olhablash.8@gmail.com*

У статті здійснено комплексний міждисциплінарний аналіз правових механізмів захисту державної мови в українському медіапросторі в умовах повномасштабної збройної агресії. Актуальність дослідження зумовлена тим, що мовне питання в Україні набуло виміру національної безпеки: воно є не лише предметом правового регулювання, а й ареною інформаційно-психологічної війни, в якій цілеспрямовано застосовуються стратегії приниження державної мови, фальшування національної історії та формування викривленої картини ідентичності. Авторка обґрунтовує, що зазначені загрози потребують відповіді на кількох рівнях: законодавчому, інституційному та медійному.

Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження базується на концепції «уявлених спільнот» Бенедикта Андерсона, згідно з якою мова є центральним механізмом конструювання нації як символічної спільноти, та на теорії символічної влади П'єра Бурдьє, який розглядав «легітимну мову» як форму капіталу, що визначає доступ до суспільних ресурсів і відтворює соціальну стратифікацію. Ці концепції дозволяють розглядати мовну політику не як суто технічний правовий механізм, а як поле зіткнення символічних, культурних і владних інтересів. Застосовано і постколоніальний підхід, що доповнює цю картину: відновлення державної мови в Україні є актом деколонізації, яка має глибоке цивілізаційне значення.

Методологічну основу становлять системний аналіз нормативно-правових актів, порівняльно-правовий та телеологічний методи тлумачення, метод контент-аналізу конкретних випадків правозастосування.

У результаті дослідження встановлено, що в українському законодавстві сформовано багаторівневий механізм захисту державної мови в медіапросторі, що охоплює конституційні норми (ст. 10), положення Закону «Про медіа» (ст. 110), Закону «Про забезпечення функціонування державної мови» (ст. 53) та Закону «Про національну безпеку» (у редакції 2025 р.), Постанови «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави», реєстр. № 4764-IX від 15.01.2026.

Проаналізовано зміст заборон на поширення інформації, що принижує державну мову, та контенту, який заперечує українську державність, кваліфікованого як українофобський. Наголошено на системні прогалині — відсутність прямих медіасанкцій за поширення українофобського контенту, що знижує ефективність реагування регулятора. Окрему увагу приділено аналізу постанови Верховної Ради України від 15 січня 2026 року щодо посилення ролі української мови, яка розглядається як інструмент переходу до комплексної мовної політики, водночас пов'язаний із ризиками надмірного регулювання, формалізації та політизації. За результатами дослідження сформульовано практичні рекомендації для вдосконалення медіазаконодавства, зокрема щодо запровадження прямих санкцій, розробки критеріїв кваліфікації порушень та забезпечення балансу між захистом державної мови і мовною різноманітністю.

Ключові слова: мовна політика, державна мова, медіазаконодавство, Закон про медіа, українофобія, інформаційна безпека, медіарегулювання.

THE LEGAL STATUS OF LANGUAGE IN THE CONTEXT OF NATIONAL IDENTITY AND INFORMATION SECURITY: IMPLEMENTATION CRITERIA AND CHALLENGES FACING THE UKRAINIAN MEDIA LANDSCAPE

Olha BLASHKIV

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Information and Socio-Cultural Activities
West Ukrainian National University*

*11 Lvivska str., Ternopil
ORCID: 0000-0002-6233-9558
olhablash.8@gmail.com*

The article presents a comprehensive interdisciplinary analysis of the legal mechanisms for protecting the state language in the Ukrainian media space under conditions of full-scale armed aggression. The study proceeds from the premise that the language issue in Ukraine has acquired the dimension of national security: it is not merely a subject of legal regulation, but also an arena of information-psychological warfare in which strategies of demeaning the state language, falsifying national history, and distorting national identity are deliberately employed. The author argues that these

threats require a response at several levels: legislative, institutional, and media-related.

The methodological framework comprises a systematic analysis of legislative acts, comparative legal and teleological methods of interpretation, and a content analysis of specific cases of law enforcement.

The study found that Ukrainian legislation has established a multi-level mechanism for the protection of the state language in the media sphere, encompassing constitutional provisions (Article 10), provisions of the Law ‘On Media’ (Article 110), the Law ‘On Ensuring the Functioning of the State Language’ (Article 53) and the Law ‘On National Security’ (as amended in 2025), and the Resolution ‘On Strengthening the Role of the Ukrainian Language in the Consolidation of the Ukrainian State’, Reg. No. 4764-IX of 15 January 2026.

The content of the bans on the dissemination of information that disparages the state language and of content that denies Ukrainian statehood—classified as anti-Ukrainian—has been analysed. A systemic gap has been identified: the absence of direct media sanctions for the dissemination of anti-Ukrainian content, which undermines the effectiveness of the regulator’s response. Particular attention is paid to the analysis of the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of 15 January 2026 on strengthening the role of the Ukrainian language, which is viewed as a tool for transitioning to a comprehensive language policy, whilst also carrying risks of over-regulation, formalisation and politicisation. Based on the research findings, practical recommendations have been formulated to improve media legislation, in particular regarding the introduction of direct sanctions, the development of criteria for classifying violations, and ensuring a balance between the protection of the state language and linguistic diversity.

***Key words:** language policy, state language, media legislation, Media Law, Ukrainophobia, information security, media regulation.*

Постановка проблеми. Мова є ключовим елементом формування національної ідентичності та інструментом соціальної комунікації. В умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України захист державної мови набуває особливого значення для гарантування національної безпеки та збереження культурної ідентичності нації. Мова також стає чинником політичної стабільності, а її розвиток — стратегічним завданням державної політики.

Правовий статус мови традиційно розглядається у площині юридичного регулювання, однак його значення значно ширше. Мова як соціокультурний феномен формує колективну пам'ять, історичну тяглість та ідентичність нації. Відтак забезпечення функціонування державної мови є не лише правовим, а й цивілізаційним завданням. Мовна політика розглядається у сучасній науці як складний багаторівневий механізм, що поєднує правові, соціокультурні та ідеологічні компоненти.

Мовне питання тривалий час в Україні було об'єктом політичних маніпуляцій та інформаційних впливів. Через медіа та політичні дискурси створювалися штучні конфлікти, що підривали суспільну єдність. Це доводить актуальність міждисциплінарного підходу до аналізу правового статусу державної мови — підходу,

що поєднує правознавство, соціолінгвістику та медіастудії. У грудні 2022 року прийнято Закон України «Про медіа» [1], який встановив заборону на поширення інформації, що принижує або зневажає державну мову, а також інформації, що заперечує існування українського народу, державності та мови. Попри важливість цих змін, відповідні положення залишаються недостатньо деталізованими, що ускладнює правозастосування.

Методологія та джерельна база. Методологічну основу дослідження становить системний аналіз нормативно-правових актів України у сфері медіарегулювання та мовної політики. Застосовано порівняльно-правовий метод для зіставлення положень різних законодавчих актів; метод контент-аналізу — для вивчення конкретних випадків правозастосування; телеологічний метод тлумачення правових норм — для встановлення цілей законодавця при формулюванні відповідних заборон; метод систематичного тлумачення — при розгляді взаємозв'язків між різними нормативними актами.

Джерельну базу дослідження складають: Конституція України [2], Закон України «Про медіа» (2022) [1], Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019) [3], Закон України «Про національну безпеку України» (2018, зі змінами 2025 р.) [4], Кримінальний кодекс України [5], рішення Конституційного суду України № 1-р/2021 від 14.07.2021 р. [6], Постанова про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави № 4764-IX від 15.01.2026. [26], а також аналітичні матеріали Центру демократії та верховенства права (CEDEM) [7;8] тощо [9-12].

Аналіз досліджень і публікацій. Серед зарубіжних науковців, які досліджували мовну політику та правовий статус мови, виокремимо: Джошуа Фішман (Joshua Fishman) [13] — у сфері соціолінгвістики та мовного планування; Бернард Сполскі (Bernard Spolsky) [14] — теорія мовної політики; Роберт Каплан (Robert B. Kaplan) [15] — мовне планування; Джозеф Ло Б'янко (Joseph Lo Bianco) [16] — державна мовна політика; Офелія Гарсія (Ofelia García) [17] — мультилінгвізм і мовна освіта. Значний внесок у розробку теорії мовної ідентичності та мовної політики в Україні зробили сучасні вітчизняні дослідники: Богдан Ажнюк [19], Ірина Фаріон [20]. На слабкі позиції державної мовної політики вказували у своїх дослідженнях Розкладай І. [7], Бабій І. [21], Сергєєв В. С., Литвинчук О. В., Загурська-Антонюк В. Ф. [22], Максименюк О., яка здійснила комплексний аналіз критеріїв віднесення інформації до такої, що принижує державну мову, загрожує національній безпеці та державності України, а також визначила підходи до встановлення відповідальності за таке поширення [8]; оптимальні способи інтеграції мовної та медійної політики для відновлення й розвитку українського суспільства в умовах післявоєнної відбудови досліджували Гарачковська О. О, Дмитренко Н. В., Плеханова Т. М. [23]; Малінська Г. Д., Горбань Г. М. аналізували наслідки русифікації та мовних конфліктів в Україні та визначали стратегічні підходи для подолання цих викликів [24]; Балабанов К. В., Лисак В. Ф. розкривали особливості взаємозв'язку мовної політики та створення державницької ідентичності в Україні [25].

Попри значний прогрес у дослідженні мовного питання, залишається низка проблем, які потребують більш ґрунтовного і міждисциплінарного вивчення. Доцільно проаналізувати підтриману Верховною Радою 15 січня 2026 року Постанову «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» [26], яка демонструє перехід уряду від декларативної підтримки мови до комплексної, керованої політики з чіткими механізмами реалізації, але водночас цей документ актуалізує типові для мовної політики виклики — баланс між регулюванням і мовною різноманітністю, а також залежність ефективності від практичного втілення задекларованих заходів. Ці аспекти є базовими для подальшого аналізу, який дозволить створити цілісну картину мовної політики.

Мета статті — здійснити комплексний аналіз правових механізмів захисту державної мови в українському медіазаконодавстві, визначити практичні підходи до їхнього застосування в умовах воєнного стану, а також оцінити вплив новітніх законодавчих ініціатив на реалізацію мовної політики та сформулювати рекомендації щодо підвищення ефективності медіарегулювання.

Теоретичні засади мовної політики та ідентичності. Джошуа Фішман визначає мовну політику як діяльність держави та інституцій, спрямовану на підтримку, регулювання або зміну мовної поведінки суспільства [13]. Бенедикт Андерсон у концепції «уявлених спільнот» обґрунтовує, що нація існує як символічна конструкція, що формується через спільну мову, медіа та культурні практики. Мова в цьому контексті є не лише засобом комунікації, а й механізмом уявлення спільної реальності [18].

П'єр Бурдьє у теорії символічної влади наголошує, що мова є формою капіталу: «легітимна мова» (зазвичай державна) забезпечує доступ до влади, освіти та соціальних ресурсів [27]. Це означає, що правовий статус мови безпосередньо впливає на соціальну стратифікацію та визначає, які сприйняття й інтерпретації визнаються суспільством. Через поняття «мовного габітусу» і мовного ринку Бурдьє пояснює, як мова функціонує в рамках соціальної та економічної системи, зміцнюючи або оскаржуючи владні ієрархії.

Важливим є також постколоніальний підхід: відновлення державної мови після тривалого домінування іншої мови є не лише культурним, а й політичним актом деколонізації. Теорія мовної ідеології підкреслює, що уявлення про «правильну» мову формуються через політичні та культурні процеси, а мовна політика може як сприяти консолідації суспільства, так і бути інструментом виключення. Таким чином, правовий статус мови слід розглядати як результат взаємодії політики, культури та ідентичності, де мова виступає одночасно символом, ресурсом та інструментом влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення сучасного медіазаконодавства України охоплює понад десятиліття. Перші спроби реформування розпочалися у 2012 році з утворенням робочої групи з розробки нової редакції Закону про телебачення і радіомовлення. Однак в умовах олігархічної моделі медіавласності, що, за словами Ігоря Розкладая, панувала як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівнях, охочих змінювати status quo не знаходилося:

медіа виконували переважно статусну або прагматичну функцію — просування інтересів власників [7].

Ухвалення у 2019 році Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» стало переломним моментом: українська мова отримала законодавчо закріплений обов'язковий статус у державному управлінні, освіті, медицині, сфері обслуговування та медіапросторі. Прийнятий у грудні 2022 року Закон «Про медіа» закріпив і деталізував мовні вимоги стосовно медіасуб'єктів у нових реаліях воєнного часу.

Серед ключових змін до Закону «Про медіа», що стосуються мовного регулювання, виокремлено такі: синхронізація положень щодо заборон мови ворожечі (ст. 36, 42); вимога щодо наявності звукової доріжки державною мовою або мовою корінного народу чи офіційною мовою ЄС; уточнення вимог до «європейського» та «національного» продукту через виключення виробників, пов'язаних із країною-агресором; запровадження поняття «мовники нацменшин» із встановленням мінімальної частки мовлення у 60%.

Щодо регулювання питання державної мови як об'єкта національної безпеки на законодавчому рівні, то суттєві зміни були внесені Законом від 21.08.2025 р. № 4579-IX до ст. 3 Закону «Про національну безпеку України». По-перше, захист державної мови прямо включено до переліку об'єктів, на захист яких спрямована державна безпекова політика (ч. 1 ст. 3). По-друге, «захист державної мови» визначено окремим принципом формування державної безпекової політики (п. 4 ч. 3 ст. 3). Це означає принципове підвищення правового статусу мовного питання у системі національної безпеки.

Знаковим продовженням цього курсу стала Постанова Верховної Ради України від 15 січня 2026 р. № 4764-IX «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави», яка посилює роль української мови як чинника національної безпеки та державної єдності, сприяє підвищенню якості законодавчих текстів і правотворчості, стимулює розвиток українськомовного медіаконтенту та протидію проросійським наративам. Постановою визначено комплекс першочергових завдань у сфері мовної політики: стандартизацію українського правопису (термінологія, глосарії, узгодження з нормами ЄС) і підтримку української мови в освіті, сім'ї та за кордоном; очищення мовного простору від наслідків колонізації, поширення мовних вимог на онлайн-медіа та платформи спільного доступу, розробку механізмів притягнення порушників мовного законодавства до відповідальності [26]. Постанова містить прямі рекомендації Нацраді спільно з Кабінетом Міністрів розробити на постійній основі заходи з розвитку взірцевої української мови у публічному просторі та підтримки оригінального національного аудіовізуального продукту суспільними медіа. Разом із тим існують і певні ризики: можливе надмірне регулювання мовної сфери, формалізація рішень без їх повноцінного втілення, а також дискусії щодо обмеження мовної різноманітності. Додатковими викликами можуть стати складність реалізації через потребу значних ресурсів і координації та ризик політизації мовного питання.

Стаття 65 Конституції України покладає на громадян обов'язок шанувати державні символи. Рішенням Конституційного суду України № 1-р/2021 від 14.07.2021 р. встановлено, що «поряд із Державним Прапором, Гербом та Гімном України українська мова є невіддільним атрибутом Української держави». Будь-які прояви зневаги до неї розцінюються як образа самої держави, а публічний глум або умисна дискредитація мови кваліфікуються як замах на конституційний лад та образа національної гідності громадян [8].

Значний внесок у дослідження заборони на приниження державної мови, зокрема критеріїв кваліфікації, зробила Оксана Максименюк, керівниця юридичного напрямку Інститут розвитку регіональної преси. За її розвідкою [8], стаття 110 Закону «Про медіа» відносить поширення інформації, що принижує або зневажає державну мову, до значних порушень, які передбачають санкції: від штрафу до скасування ліцензії чи реєстрації у разі повторності. Стаття 53 Закону «Про забезпечення функціонування державної мови» розширює цей перелік: окрім публічного приниження чи зневажання, до порушень відносяться навмисне спотворення державної мови в офіційних документах і текстах та нехтування вимогами обов'язкового її застосування.

За аналогією зі ст. 338 Кримінального кодексу України, яка встановлює відповідальність за наругу над державними символами (зривання прапора чи герба, їх знищення або пошкодження, непристойні написи, спотворення гімну), аналогічні критерії можуть застосовуватися щодо зневаги до державної мови: умисне спотворення, публічне висміювання, використання не за призначенням. Таким чином, практика правової аналогії відкриває додаткові можливості для тлумачення поняття «приниження державної мови» у медіаконтексті.

Оксана Максименюк детально проаналізувала поняття «українофобія» та прогалини у системі медіасанкцій. Закон «Про медіа» встановлює заборону на поширення інформації, що заперечує або ставить під сумнів існування українського народу, державності та мови. Такий зміст кваліфікується як українофобія відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 2 Закону «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» [8].

До конкретних проявів українофобії відносять:

- заперечення існування української мови з твердженням, що вона є діалектом російської мови;
- дії, спрямовані на приниження або заперечення України як держави, нації, культури, мови, історії та традицій;
- заперечення територіальної цілісності України;
- публічне використання матеріалів, символів та зображень антиукраїнського змісту [8].

Водночас, як зауважила О. Максименюк, Закон «Про медіа» не передбачає прямих санкцій за порушення саме цієї заборони. Відповідальність настає за ст. 161 Кримінального кодексу України — за розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, приниження національної честі та гідності. Ця прогалина у системі медіасанкцій потребує ретельного

законодавчого врегулювання, оскільки суттєво знижує оперативність реагування регулятора [8].

Розглянемо правовий статус мови у порівняльній перспективі. У країнах Європейського Союзу мовна політика базується на поєднанні утвердження державної мови та захисту мовного різноманіття. У Франції активно захищається французька мова через систему квот і законодавчих обмежень, тоді як у Бельгії реалізується багатомовна модель зі збалансованим представленням регіональних мов. У пост-колоніальних країнах — Ірландії, Литві, Латвії, Естонії — державна мовна політика спрямована на відновлення національних мов після тривалого домінування мов колонізаторів. Досвід балтійських держав, зокрема, є найбільш релевантним для України як приклад успішної реінтеграції державної мови у публічний простір в умовах постколоніального відновлення.

Водночас міжнародні організації, зокрема Моніторингова місія ООН з прав людини, підкреслюють необхідність балансу між утвердженням державної мови та дотриманням прав мовних меншин [9]. Однією з ключових проблем в Україні залишається відсутність комплексного законодавства щодо мов меншин, що створює ризики правової невизначеності і може використовуватися як інструмент зовнішнього інформаційного тиску.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє сформулювати такі результати. В українському законодавстві сформовано системну правову базу захисту державної мови у медіапросторі, що охоплює конституційні норми, положення Закону «Про медіа», Закону «Про забезпечення функціонування державної мови», Закону «Про національну безпеку», Кримінального кодексу та рішення Конституційного суду. У сукупності ці акти утворюють багаторівневий механізм правового захисту мови.

Виявлено ключову системну прогалину: Закон «Про медіа» встановлює заборону на поширення українофобського контенту, проте не передбачає прямих медіасанкцій за її порушення. Відповідальність наразі реалізується лише через кримінально-правові механізми (ст. 161 ККУ), що суттєво знижує оперативність реагування регулятора. Встановлено також, що ефективність правозастосування залежить від розробки чітких критеріїв кваліфікації порушень: висновки Уповноваженого із захисту державної мови мають системно використовуватися як орієнтир для Нацради при застосуванні санкцій.

Прийняття Постанови № 4764-IX від 15.01.2026 «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» має важливе значення, оскільки спрямоване на посилення ролі української мови як чинника національної безпеки та єдності, підвищення якості законодавства, розвиток україномовного медіапростору й стандартизацію мовної політики відповідно до європейських норм. Вона відображає курс на інституційне зміцнення державної мови через стандартизацію (правопис, термінологія), підвищення якості правових текстів, розвиток україномовного медіапростору та протидію зовнішнім інформаційним впливам. У ширшому контексті документ демонструє перехід від декларативної підтримки мови до комплексної, керованої політики з чіткими механізмами реалізації. Водночас

існують ризики надмірного регулювання, формального виконання, а також складності реалізації й політизації мовного питання.

За результатами дослідження сформульовано такі можливі шляхи вирішення проблемних питань: Національній раді з питань телебачення і радіомовлення — розпочати публічний процес розробки критеріїв кваліфікації порушень мовного законодавства в медіа із залученням громадянського суспільства та медійних правників; Верховній Раді України — внести зміни до Закону «Про медіа» в частині встановлення прямих санкцій за поширення українофобського контенту; Уповноваженому із захисту державної мови — систематизувати та публікувати прецеденти кваліфікаційних висновків для формування правозастосовної практики. Щоб мінімізувати ризики, пов'язані з реалізацією Постанови «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави», поєднати регуляторні заходи з підтримувальними й прозорими механізмами. Насамперед важливо уникнути надмірного адміністрування: мовна політика має працювати не лише через контроль, а й через стимули — фінансування якісного контенту, освітніх програм, популяризацію мови в публічному просторі. Щоб запобігти формальному виконанню, варто передбачити чіткі індикатори ефективності, регулярний моніторинг і публічну звітність, а також залучення незалежних експертів і громадянського суспільства до оцінювання результатів. Водночас важливо зберегти баланс із мовною різноманітністю: політика має бути інклюзивною, без тиску на носіїв інших мов, із акцентом на мотивацію та поступову інтеграцію. Для подолання складнощів реалізації необхідна міжвідомча координація, достатнє ресурсне забезпечення та поетапне впровадження змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 р. № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20> (дата звернення: 15.04.2026).
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 15.04.2026).
3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 15.04.2026).
4. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII (зі змінами від 21.08.2025 р. № 4579-IX). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t182469> (дата звернення: 15.04.2026).
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.04.2026).
6. Рішення Конституційного Суду України № 1-р/2021 від 14 липня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21> (дата звернення: 15.04.2026).
7. Розкладай І. 12111 або Закон про медіа Service pack 2. Центр демократії та верховенства права (CEDEM). URL: <https://cedem.org.ua/analytics/12111-zakon-pro-media/> (дата звернення: 18.02.2026).

8. Захист мови у медіа: аналітика CEDEM. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/zahyst-movu-media> (дата звернення: 18.02.2026).
9. Аналітична довідка щодо Закону «Про забезпечення функціонування державної мови як державної». Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні. 2019. URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/202007/2019.09.11_Analytical%20Note%20-%20Language%20Law_UKR.pdf (дата звернення: 15.04.2026).
10. Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20> (дата звернення: 15.04.2026).
11. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин. 1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text (дата звернення: 15.04.2026).
12. На сторожі українськості: 6 років Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Офіційний сайт Уповноваженого із захисту державної мови. 25 квітня 2025 р. URL: <https://mova.gov.ua/news/na-storozhi-ukrainskosti-6-rokiv-zakonu-ukrainy-pro-zabezpechennia-funktsionuvannia-ukrainskoi-movy-iak-derzhavnoi> (дата звернення: 12.04.2026).
13. Fishman J. A. Reversing language shift: theoretical and empirical foundations of assistance to threatened languages. Clevedon : Multilingual Matters, 1991. 431 p.
14. Spolsky B. Language policy. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 255 p.
15. Kaplan R. B., Baldauf R. B. Language planning and policy in Europe. Clevedon : Multilingual Matters, 2005. 300 p.
16. Lo Bianco J. National policy on languages. Canberra : Australian Government Publishing Service, 1987. 87 p.
17. García O. What is Translanguaging? *Psychology Today*. Retrieved 2021-04-20. Retrieved from: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/life-as-a-bilingual/201603/what-is-translanguaging> (дата звернення: 21.04.2026).
18. Anderson B. Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. London ; New York : Verso, 1999. 215 p.
19. Ажнюк Б. Мовна політика: європейські критерії і Україна. *Українське мовознавство*. 2019. № 1(49). С. 9–31. DOI: [https://doi.org/10.17721/um/49\(2019\).9-31](https://doi.org/10.17721/um/49(2019).9-31) (дата звернення: 15.04.2026).
20. Фаріон І. Д. Мовна політика в Україні: до проблеми національної зрілості. *Philological sciences, intercultural communication and translation studies: an experience and challenges: conference proceeding (Czestochowa, April 23–24, 2021)*. Czestochowa, Poland, 2021. С. 175–179. DOI: <https://surl.li/ymwiic> (дата звернення: 21.04.2026)
21. Бабій І. Мовна політика незалежної України. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Вип. 45(1). С. 101–106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2021_45%281%29__18 (дата звернення: 17.04.2026).

22. Сергєєв В. С. Мовна політика України в реаліях сьогодення / В. С. Сергєєв, О. В. Литвинчук, В. Ф. Загурська-Антонюк. *Регіональні студії*. 2022. № 28. С. 130–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regst_2022_28_26. (дата звернення: 17.04.2026).

23. Гарачковська О. О., Дмитренко Н. В., Плеханова Т. М. Мовна стратегія й медіарепрезентація в післявоєнній Україні: наслідки для ідентичності та інклюзивності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 36 (75) № 1 2025. Частина 1. С. 19–26. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.1.1/04> (дата звернення: 12.04.2026).

24. Малінська Г. Д., Горбань Г. М. Мовна політика в Україні: сучасні виклики та перспективи розвитку української мови в багатомовному середовищі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 36 (75) № 1 2025. Частина 1. С. 56–61. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.1.1/10> (дата звернення: 15.04.2026).

25. Балабанов К. В., Лисак В. Ф. Мовна політика в контексті формування державницької ідентичності в Україні. *Вісник Маріупольського державного університету серія: Історія. Політологія*. 2021. № 31–32. С. 74–82. DOI: <https://10.34079/2226-2830-2021-11-31-32-74-82> (дата звернення: 15.04.2026).

26. Постанова про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави № 4764-IX від 15.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4764-20#Text> (дата звернення: 15.04.2026).

27. Bourdieu P. *Language and Symbolic Power*. Pierre Bourdieu Edited and Introduced by John B. Thompson. Translated by Gino Raymond and Matthew Adamson. Cambridge: Polity Press, 1991. 293p.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy “Pro media” vid 13 hrudnia 2022 r. № 2849-IX [The Law of Ukraine ‘On Media’ of 13 December 2022 No. 2849-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20> (accessed 15. April 2026) [in Ukrainian].

2. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. [The Constitution of Ukraine of 28 June 1996]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (accessed 15. April 2026) [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrainy “Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi” vid 25 kvitnia 2019 r. № 2704-VIII [The Law of Ukraine ‘On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language’ of 25 April 2019, No. 2704-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (accessed 15. April 2026) [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy “Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy” vid 21 chervnia 2018 r. № 2469-VIII (zi zminamy vid 21.08.2025 r. № 4579-IX) [The Law of Ukraine ‘On the National Security of Ukraine’ of 21 June 2018 No. 2469-VIII (as amended on 21 August 2025 No. 4579-IX)]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t18246> (accessed 15. April 2026) [in Ukrainian].

5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r. № 2341-III [The Criminal Code of Ukraine of 5 April 2001 No. 2341-III]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (accessed on 15 April 2026) [in Ukrainian].

6. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy № 1-r/2021 vid 14 lypnia 2021 r. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine No. 1-r/2021 of 14 July 2021]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21> (accessed on 15 April 2026) [in Ukrainian].

7. Rozkladai I. 12111 abo Zakon pro media Service pack 2. Tsentr demokratii ta verkhovenstva prava (CEDEM) [12111 or the Media Act Service Pack 2. Centre for Democracy and the Rule of Law (CEDEM)]. Available at: <https://cedem.org.ua/analytics/12111-zakon-pro-media> (accessed 18 February 2026) [in Ukrainian].

8. Zakhyst movy u media: analityka CEDEM [Language protection in the media: CEDEM analysis]. Available at: <https://cedem.org.ua/analytics/zakhyst-movy-media> (accessed 18 February 2026) [in Ukrainian].

9. Analitychna dovidka shchodo Zakonu “Pro zabezpechennia funktsionuvannia derzhavnoi movy yak derzhavnoi”. Monitorynhova misiia OON z prav liudyny v Ukraini [Analytical report on the Law ‘On Ensuring the Functioning of the State Language as the State Language’. UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine]. 2019. Available at: https://ukraine.un.org/sites/default/files/202007/2019.09.11_Analytical%20Note%20-%20Language%20Law_UKR.pdf (accessed: 15 April 2026) [in Ukrainian].

10. Zakon Ukrainy “Pro zasudzhennia ta zaboronu propahandy rosiiskoi imperskoi polityky v Ukraini i dekolonizatsiiu toponimii” № 3005-IX [Law of Ukraine ‘On the condemnation and prohibition of propaganda of Russian imperial policy in Ukraine and the decolonisation of place names’ No. 3005-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20> (accessed: 15 April 2026) [in Ukrainian].

11. Yevropeiska khartiia rehionalnykh mov abo mov menshyn [European Charter for Regional or Minority Languages]. 1992. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text (accessed: 15 April 2026) [in Ukrainian].

12. Na storozhi ukrainskosti: 6 rokiv Zakonu Ukrainy “Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi” [Guarding Ukrainian identity: 6 years of the Law of Ukraine ‘On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language’]. Ofitsiinyi sait Upovnovazhenoho iz zakhystu derzhavnoi movy. 25 kvitnia 2025 r. Available at: <https://mova.gov.ua/news/na-storozhi-ukrainskosti-6-rokiv-zakonu-ukrainy-pro-zabezpechennia-funktsionuvannia-ukrainskoi-movy-iak-derzhavnoi> (accessed: 12 April 2026) [in Ukrainian].

13. Fishman, J. (1991). *Reversing Language Shift Theory and Practice of Assistance to Threatened Languages*. Clevedon; Philadelphia: Multilingual Matters. xiii, 431 pages : illustrations ; 22 cm.

14. Spolsky, B. (2004). *Language policy*. Cambridge : Cambridge University Press, 255 p.

15. Kaplan, R. B. & Baldauf, R. B. (2005). *Language planning and policy in Europe*. Clevedon : Multilingual Matters, 300 p.

16. Lo Bianco, J. (1987). *National policy on languages*. Canberra : Australian Government Publishing Service, 87 p.
17. García, O. (2021-04-20). What is Translanguaging? *Psychology Today*. Retrieved from: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/life-as-a-bilingual/201603/what-is-translanguaging> (accessed on 21 April 2026).
18. Anderson, B. (1999). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London ; New York : Verso, 215 p.
19. Azhniuk B. Movna polityka: yevropeyski kryterii i Ukraina. *Ukrainske movoznavstvo* [Language policy: European criteria and Ukraine. Ukrainian Linguistics]. 2019. № 1(49). S. 9–31. Retrieved from: [https://doi.org/10.17721/um/49\(2019\).9-31](https://doi.org/10.17721/um/49(2019).9-31) (accessed: 15 April 2026) [in Ukrainian].
20. Farion I. D. Movna polityka v Ukraini: do problemy natsionalnoi zrilosti. *Philological sciences, intercultural communication and translation studies: an experience and challenges: conference proceeding* [Language policy in Ukraine: towards the issue of national maturity. Philological sciences, intercultural communication and translation studies: an experience and challenges: conference proceedings]. Czestochowa, Poland, 2021. S. 175–179. Retrieved from: <https://surl.li/ymwiic> (accessed: 21 April 2026) [in Ukrainian].
21. Babii I. Movna polityka nezalezhnoi Ukrainy [Language policy of independent Ukraine]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. 2021. Vyp. 45(1). S. 101–106. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2021_45%281%29__18 (accessed: 17 April 2026) [in Ukrainian].
22. Serhieiev V. S. Movna polityka Ukrainy v realiiakh sohodennia [Ukraine's language policy in today's realities] / V. S. Serhieiev, O. V. Lytvynchuk, V. F. Zahurska-Antoniuk. *Rehionalni studii*. 2022. № 28. S. 130–135. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regst_2022_28_26 (accessed: 17 April 2026) [in Ukrainian].
23. Harachkovska O. O., Dmytrenko N. V., Plekhanova T. M. Movna stratehiia y mediareprezentatsiia v pisliavoiennii Ukraini: naslidky dlia identychnosti ta inkluzyvnosti [Language strategy and media representation in post-war Ukraine: implications for identity and inclusivity]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernad'skoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka*. Tom 36 (75) № 1 2025. Chastyna 1. S. 19–26. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.1.1/04> (accessed: 12 April 2026) [in Ukrainian].
24. Malinska H. D., Horban H. M. Movna polityka v Ukraini: suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku ukraïnskoi movy v bahatomovnomu seredovyshchi [Language policy in Ukraine: contemporary challenges and prospects for the development of the Ukrainian language in a multilingual environment]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernad'skoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka*. Tom 36 (75) № 1 2025. Chastyna 1. S. 56–61. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.1.1/10> (accessed: 15 April 2026) [in Ukrainian].
25. Balabanov K. V., Lysak V. F. Movna polityka v konteksti formuvannia derzhavnytskoi identychnosti v Ukraini [Language policy in the context of the formation

of state identity in Ukraine]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu seriia: Istorii. Politolohiia*. 2021. № 31–32. S. 74–82. Retrieved from: <https://10.34079/2226-2830-2021-11-31-32-74-82> (accessed: 15 April 2026) [in Ukrainian].

26. Postanova pro posylennia roli ukrainskoi movy v utverdzhenni Ukrainskoi derzhavy № 4764-IX vid 15.01.2026 [Resolution on strengthening the role of the Ukrainian language in the consolidation of the Ukrainian state No. 4764-IX of 15 January 2026]. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59431> (accessed 15 April 2026).

27. Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Pierre Bourdieu Edited and Introduced by John B. Thompson. Translated by Gino Raymond and Matthew Adamson. Cambridge: Polity Press, 293 p.

Стаття поширюється
на умовах ліцензії відкритого
доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 10.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 08.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.05.2026